

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst var samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skal Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst var samlede:

Examen artium er i 1896 bestaaet af 315 Kandidater mod 242 i 1895.

Den nye Lov om høiere Almenskoler af 27de Juli 1896 er delvis sat i Kraft fra 1ste Januar 1897. Til at udarbejde Reglementer m. v. vedkommende nævnte Lov er af Kirke-departementet nedsat en Komite, hvis Forslag antages at ville foreligge færdigt ud paa Vaaren.

Loven af 2den Mai 1896, indeholdende Forandringer i Abnormskolelovgivningen, er besluttet sat i Kraft ved kongelig Resolution af 16de Januar 1897. De tidligere Tilsynskommissioner for Abnormskolerne har ophørt med sin Virksomhed fra 1ste Januar dette Aar. Den nye Direktør for Abnormskolevæsenet har tiltraadt.

En af Kirkedepartementet nedsat Komite har havt under Overveielse Spørgsmaalet om, hvilke Foranstaltninger Gjennemførelsen af Lov af 6te Juni 1896 om forsømte Børns Behandling vil medføre. Resultatet af Komiteens Forhandlinger er meddelt ved Sth. Prp. No. 1, 1897, Hovedpost IV, Kap. 11.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems Domkirke har været fortsatte i Hovedtaarnet og Tverskibene.

Den ved kongelig Resolution af 4de Oktober 1890 nedsatte Kommission til Behand-

ling af Spørgsmaal om Geistlighedens Lønningssmaade og Kirkernes Indtægter m. v. har efter at have afgivet forskjellige Lovforslag afsluttet sin Virksomhed.

Oplysningsvæsenets Fonds Kapital, der den 30te Juni 1895 udgjorde Kr. 17 826 751,10, er i Regnskabsaaret 1895—1896 gaaet op til Kr. 18 038 118,56, hvoraf ca. Kr. 2 396 700,00 tilhører forskjellige Embeder og Bestillinger. Det geistlige Byggefonds Kapital, der ved Udgangen af Regnskabsaaret 1894—1895 udgjorde Kr. 428 384,13, er i Aaret 1895—1896 steget til Kr. 437 604,13.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1896 Kr. 4 178 155,63 og Fondets disponible Rentebeholdning samme Dag Kr. 334 612,97.

Det ved Salg af Dele af geistlige Embedsgaarde i Henhold til Lov af 19de Juni 1882 dannede Prestegaardsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1896 omkring Kr. 2 854 000,00 og dets opsparede Rentebeholdning samme Dag Kr. 98 841,22.

Det Nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalsfonds Formue udgjorde ved Udgangen af Regnskabsaaret 1895—1896 Kr. 1 245 256,42.

I Aaret 1896 er der meddelt naadigst Stadfæstelse paa 34 nye offentlige Stiftelser og Legater med en samlet Legatkapital Kr. 1 219 935,00.

Antallet af de for Høiesteret henstaaende upaadømte Sager, der ved Udgangen af 2den Session 1895 var 205, nemlig 11 kriminelle og 194 civile, udgjorde ved Udgangen af 2den Session 1896 251, nemlig 16 kriminelle og 235 civile.

Udgifterne ved Undersøgelse af Lovovertrædelser m. v., der i Budgetaaret 1894—1895 udgjorde omtrent Kr. 1 187 000,00, har i Budgetaaret 1895—1896 andraget til ca. Kr. 1 246 000,00.

Antallet af Strafarbeidsfanger har gennemsnitlig udgjort 655 mod 640 i 1895. Ved Udgangen af 1896 var Antallet 668, hvoraf 572 Mænd og 96 Kvinder.

Sundhedstilstanden har i det hele taget været tilfredsstillende. De sædvanlige epi-

demiske Sygdomme, navnlig Tyfoidefeber, Mæslinger og Kighoste, er optraadt, men ikke i nogen særlig fremtrædende Grad. Influenza viste sig fornemmelig i Aarets 1ste Kvartal, men ikke saa hyppig som i de nærmest foregaaende Aar. Dødelighedsforholdet har efter de foreløbige Opgaver at dømme stillet sig endnu noget gunstigere end i det foregaaende Aar.

Høudbyttet har i Trakterne omkring Christianiafjorden og vestover langs Kysten til Stavanger været under et Middelsaars, men i næsten hele den øvrige Del af Riget har det saavel med Hensyn til Kvantitet som Kvalitet været tildels endog betydelig større end sædvanligt.

Ogsaa Kornavlingen har givet en Afkastning baade i Kvantitet og Kvalitet over et Middelsaars.

Poteterne har ligeledes givet noget over middels Avling, medens Turnipsen har givet en rig Afkastning næsten overalt, hvor den dyrkes.

Sæterdriften har givet et Udbytte over det gennemsnitlige.

Fiskerierne har i 1896 overhovedet faldt uheldigt ud. Skreifiskeriernes Udbytte har været adskillig under middels, hvilket dog for en Del er bleven opveiet ved de høie Priser. Sildefiskerierne har med Hensyn til Fangstmængde været usædvanlig ringe, hvilket ogsaa, om end i mindre Grad, gjælder Fangstværdien.

Fabrikdriften har for enkelte Industriegrenes Vedkommende arbeidet under noget gunstigere Vilkaar end i de nærmest foregaaende Aar.

Handelsomsætningen med Udlandet har været betydelig, navnlig for Indførselens Vedkommende.

For Trælasthandelens Vedkommende har det forløbne Aar været adskilligt bedre end i de foregaaende Aar. Fiskehandelen har derimod været lidet lønnende.

Skibsfartsudbyttet har været ringe, om end delvis noget bedre end i de foregaaende Aar. Handelsflaaden er for Dampskibenes

Vedkommende bleven forøget, men for Seilskibenes betydelig formindsket.

Tilgangen paa Laanemidler var i den største Del af Aaret rigelig, men er efterhaanden bleven knappere med stigende Rentefod.

Udvandringen har været mindre end tidligere, om end fremdeles forholdsvis betydelig i Sammenligning med Udvandringen fra andre Lande.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Jernbaneanlæg samt Vei- og Vandbygningsarbejder er foregaaet i det væsentligste overensstemmende med den for samme lagte Plan.

Efterat Tretten—Otta og Kristiansand—Byglandsfjordbanen samt de private med Statsbidrag byggede Jernbaner Lillesand—Flaksvand og Urskogbanen i afvigte Aar er aabnede for almindelig Trafik, udgjør de i Drift værende Jernbaner i Landet 1 942 km.

Postvæsenets Indtægter har steget raskere end nogensinde tidligere, og ogsaa Telegrafindtægterne viser betydelig Stigning. Anlægget af de ifjor ekstraordinært bevilgede nye Telefonlinjer er delvis paabegyndt, delvis forberedt; enkelte Linjer er allerede færdige.

Den statsunderstøttede, private Dampskibsfart synes i forrige Regnskabstermin i det hele at have virket under noget gunstigere Forhold end i næst foregaaende Termin.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikrings-Indretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1896 for:

Kjøbstad-Afdelingen . . .	Kr. 630 198 980,00
Land-Afdelingen	» 333 042 750,00

tilsammen Kr. 963 241 730,00

Kjøbstad-Afdelingens opsparede Fønd var ved Udgangen af 1896 steget til ca. Kr. 4 875 100,00, medens Land-Afdelingen til samme Tid viste et Underskud af omtrent Kr. 523 700,00, hvoraf ca. Kr. 425 000,00 i Henhold til kongelig Resolution af 8de Februar 1896 vil blive dækket ved extra-

ordinær Kontingent, der skal indbetales i 4 halvaarlige Terminer i 1897 og 1898.

Beholdningen udgjorde pr. 31te December 1896 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 4 974 787,00 og for Land-Afdelingen Kr. 14 434,00.

Rigets Toldintrader, der for indeværende Budgettermin er anslaaede til Kr. 24 000 000,00, har i Aaret 1896 udgjort Kr. 24 820 000,00.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1895—96 var anslaaet til Kr. 4 400 000,00, har for samme Tidsrum udgjort Kr. 4 548 000,00, hvori fragaar Kr. 1 427 000,00, nemlig Afgiftsgodtgjørelse for udført Brændevin Kr. 1 079 000,00 og for Brændevin anvendt til teknisk eller videnskabelig Brug Kr. 348 000,00.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1895—96 var anslaaet til Kr. 3 700 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 3 007 000,00, hvori kommer til Fradrag Kr. 33 000,00 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Øl.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1895—96 givet en Produktion af 5 112 kg. fint Sølv.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er i 1896 udmyntet for Statskassens Regning Kr. 394 500,00 og paabegyndt yderligere Udmyntning af Kr. 355 500,00 i forskjellig Skillemynt.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af 1895 udgjorde Kr. 157 657 000,00, er i 1896 forøget ved Optagelsen af et udenlandsk 3 pCt. Statslaan, stort Kr. 25 444 000,00 til Bestridelse af Udgifterne ved Jernbanebygningens Fortsættelse m. v. og beløb sig ved Udgangen af 1896 til Kr. 182 376 000,00.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af 1895 udgjorde Kr. 14 947 000,00, heri indbefattet de af Statslaanet af 1895 inddragne Midler, var ved Udgangen af 1896 gaaet ned til Kr. 9 116 000,00.

Statskassens Aktiver, som ved Udgangen af 1895 udgjorde omtrent Kr. 64 068 000,00, beløb sig ved Udgangen af 1896 til ca. Kr. 66 020 000,00.

I det forløbne Aar er af Hypothekbanken ikke udstedt nogen Obligationsserie. Banken har i 1896 udlaant Kr. 7 727 400,00, hvoraf dog Kr. 219 761,00 er likvideret ved Inddragning eller Konvertering af ældre Restlaan.

Armeens Vaabenøvelser fremmedes som sædvanligt.

Krigsmateriel af forskjelligt Slags er anskaffet og under Anskaffelse for de til Raadighed staaende Midler.

Befæstningsanlæggene ved Drøbaksund, Kristiansand, Bergen og Trondhjem er fortsatte.

Den geografiske Opmaaling har fortsat Kartlæggelsen af Nordre Helgelands Fogderi og Lofoten; Befaring af tidligere maalt Terræng har fundet Sted i Hedemarkens og Nedenæs Amter, hvorhos Krokering har været fortsat i Kautokeino Herred.

Hydrografiske Undersøgelser har fundet Sted i de ydre Dele af Kristianiafjorden samt ved Vigten og i Lofoten.

Dyblodning er foretaget paa Strækningen Stadt—Smølen og i Forbindelse hermed endel hydrografisk-biologiske Undersøgelser.

9 nye Kartter er udkomne.

De forrige Aar vedtagne Pensionsbestemmelser for Armeens og Marinens Officerer er for første Gang bragt i Anvendelse.

Beslutningen om Opsætning af Landstormens faste Opbud er under Gjennemførelse.

Ved Marinens Hovedverft er Kanonbaad af 1ste Klasse «Frithjof» fuldført, hvorefter Fartøiet har været paa et ca. 5 Ugers Prøvetogt. Bygningen af en Torpedobaad af 2den Klasse er fortsat, og Bygningen af en Torpedobaad af samme Klasse samt 2 Torpedobaade af 1ste Klasse er paabegyndt.

De to ved Trondhjems mekaniske Verksted byggede Torpedobaade af 2den Klasse og et ved Kristiansand bygget Udlægningsfartøi for Miner er modtagne af Marinen. Ligeledes har Marinen med Storthingets Billigelse

modtaget som Gave fra Norges Kvinder Torpedodivisionsbaaden «Valkyrjen».

De i Tyskland bestilte 3 Torpedobaade af 1ste Klasse «Hval», «Delfin» og «Hai» er fuldførte og modtagne, og Bygningen af de i England bestilte 2 Pantserskibe «Harald Haarfagre» og «Tordenskjold» skrider raskt frem. Harald Haarfagre løb af Stabelen den 4de Januar dette Aar.

Kontrakter er afsluttede med indenlandske Verksteder om Bygning af et nyt Udlægningsfartøi for Miner og 2 Torpedobaade af 2den Klasse.

Befæstningsanlæggene ved Tønsbergfjorden er fuldførte, og de til Topdalsfjordens Mineforsvar nødvendige Bygninger er under Arbeide og paa det nærmeste færdige.

Til Øvelse for Officerer og Mandskaber er foretaget Togt med Korvetterne «Nordstjernen» som Kadetskib og «Ellida» som Øvelsesskib for Konstabler af sømilitære Korps. Det sidstnævnte Fartøi er for nærværende paa Vintertogt til de vestindiske Farvande m. v.

Til Rekrutøvelser udrustedes 2 Kystforsvarsafdelinger og Exercerskibene «Kong Sverre», «Desideria» og «Nornen».

Øvelser med passivt Minemateriel er foretagne i Tønsbergfjorden, ved Svelvik og ved Fredrikstad, med aktivt Minemateriel i Kristianiafjorden.

Chefs- og Redningsskibet «Heimdal» afsendtes i Mai Maaned til Ishavet til Assistance for norske Sæl- og Botlenosefangere; i Juli Maaned foretoges en Kongetur med samme Fartøi langs Norges Kyst.

Et nyt Fyr er tændt paa Hornøen ved Vardø, og 28 nye Fiskefyre og Fyrlamper er anbragte, hvorhos Taageklokker er sat igang ved Odderø Fyr og ved Spro i Kristianiafjorden. Forandringen af Fyret paa Ryvingen ved Mandal til elektrisk Fyr er under Udførelse.

Nye Merker og Fortøiningsindretninger er anbragte paa forskjellige Steder af Kysten, hovedsagelig i Fiskeridistrikterne.

En ny Redningsstation er oprettet ved Kvalbein-Rauno paa Jæderen.

Revisionsdepartementet har i det forløbne Aar seet sig istand til at formindske Antallet af de ved Aarets Udgang hen-

staaende uafgjorte Regnskaber mod foregaaende Aar, ligesom der er afgjort et større Antal Regnskaber end det i Aarets Løb indkomne, uagtet Tilgangen af nye Regnskaber fremdeles har været øget.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Naade og Yndest velbevaagen.

Givet paa Stockholms Slot den 30te Januar 1897.

Under Vor Haand og Rigets Segl

Oscar.
(L. S.)

G. Gram.

Lehmann.